

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Leto XII.

V Celovcu, 30. grudna 1893.

Štev. 36.

Vabilo k naročbi.

Hitro mine čas, in tako se je zopet približal dan, ko se leto pomladi in časniki spominjajo svoje bralce, da je njih naročnina potekla in da jo bo treba ponoviti. »Mir« stopi v 13. leto svoje starosti in zadovoljnega očesa se sme nazaj ozreti na svoje preteklo delovanje, kterege sad deloma že uživa, ker si je obudil med Slovenci mnogo prijateljev, ki ga z veseljem naročajo in prebirajo. Med revnejše koroške Slovence, posebno ob mejah, pošiljali smo tudi mnogo iztisov zastoj. To nam je bilo pa le s tem omogočeno, ker so nas blagodušni in požrtvovalni rodoljubi podpirali z darovi; te velikodušne dobrotnike prosimo tudi znanprej za pomoč, ne za nas, ampak za koroške Slovence, kateri iz »Mira« zajemajo svojo narodno zavest in politično omiko; več podpore ko dobimo, več iztisov zamoremo tudi pošiljati v razne kraje, posebno v take, kjer je nevarnost potujčenja in narodne smrti že blizo. Plačujoče naročnike pa prosimo, naj nam zvesti ostanejo, in če mogoče, naj nam pridobijo še kaj novih. Držali se bomo vedno stare naše zastave in starega gesla: »za vero, dom, cesarja«. Vedno smo stali na braniku za krščanska načela in katoliško vero; pri tem pa tudi nismo pozabili na posvetne potrebe našega naroda, zlasti smo branili njegove narodne pravice. Brez ozira na levo in desno bomo tudi znanprej po tej poti hodili, ker jo za pravo spoznamo.

Konečno se toplo zahvalimo vsem so-trudnikom, ki so nas podpirali s svojim umom in peresom, pa tudi vsem onim rodoljubom, ki so se za nas trudili pri nabi-

ranju naročnikov in določiljanju njihove naročnine. Prosimo jih prav uljudno, naj še znanprej posredujejo med nami in med ljudstvom, ki si pri poštnih pošiljativah in naročbah dostikrat samo pomagati ne zna.

»Mir« bo izhajal kakor do zdaj po trikrat na mesec, tudi njegova cena ostane nespremenjena. Pri novih naročnikih nam je ljubi, da se brž ob novem letu oglasijo, da prej zveemo, koliko iztisov nam bo treba. Vsem starim in novim naročnikom želimo: srečno novo leto!

Lastništvo in uredništvo „Mira“.

Pogled nazaj.

Imamo rodoljube črnovidce na Koroškem, ki obupavajo in tožijo: „Toliko let se že trudimo in vojskujemo, pa nič ne dosežemo. Pišemo in poučujemo, napravljamo shode, zборе in veselice, ulagamo prošnje in pritožbe, pa vse nič ne izdâ.“ Tudi nam se včasih taka misel vriva, kajti vidnih uspehov imamo malo pokazati. Pa vendar je to le površna sodba, kakor od človeka, ki kako stvar opazuje iz daljave. Če si pa stanje koroških Slovencev bolj natančno ogledamo in ga primerjamo z njihovim stanjem pred trinajstimi leti, ko ni bilo še „Mira“, videli bomo velik razloček. Takrat so bili koroški Slovenci podobni ribam, katerim je voda malo da ne usahnila. Pičlo število tistih, ki so prebirali Mohorjeve bukve, zajemalo je iz njih še nekaj duševne hrane; o gibanju človeških duhov, o političnih strankah in njih težnjah pa tudi ti niso nič vedeli, toliko menj pa oni, ki niso ničesa brali. Kakor zaničevana para hodili so koroško-slovenski kmetovalci po svojih opravkih in govorili svoje skazeno narečje, ki je vedno revnejše postajalo, ker so vedno več pristno slovenskih besed pozabili, ob enem pa se je to narečje vedno bolj oddaljevalo od pismene slovenščine, ker je vedno nove nemške pokveke v sebe sprejemalo. V šolah se je hrustala edino le nemščina, ktere se pa ljudje vendar niso naučili še za silo ne. Malokdo je kaj bral, nemškega berila niso razumeli, po

slovensko pa še brati niso znali, ker se v šoli tega niso naučili. Tako je slovensko ljudstvo ostalo brez vsega pouka, zlasti v političnih zadevah. Ljudje niti vedeli niso, da je kak slovensk časnik na svetu. Tudi gospodarskega pouka niso imeli nobenega. Edini pouk so dobivali v cerkvi iz prižnice, pa tisti nauki so se spet v gostilnici podirali, kjer so kmetje poslušali prerokovanje in kvasenje brezverskih liberalcev. Bolj ko je brezverstvo začelo razjedati prej zdravo telo našega ljudstva, bolj so tudi ginile lepe šege, čedno življenje, pobožnost, pokorščina, potrpežljivost, zmernost in sramožljivost, na mesto teh rajskih cvetlic pa je stopila vsestranska razuzdanost in lahkomišljenost. K razuzdanosti in žganju je pristopila še poljedelska nesreča, da so tako globoko padle žitne cene, in vse to, kakor tudi rastoči davki in drugi stroški, pripomoglo je k vedno hujšemu propadu kmetijskega stanja tudi v gospodarskem oziru. Tako so postali koroški Slovenci pravi reveži in siromaki na premoženju, na duhu in na srčni tolažbi. Imeli so edino posojilnico v Št. Jakobu. Podružnic sv. Cirila in Metoda ni bilo še nobene. „Mira“ še ni bilo. Nikogar ni bilo, da bi koroškim Slovincem pisal kak časnik, ali jih poučeval na zborih in shodih ter pri veselicah o političnih vprašanjih, o šoli, o volitvah, o gospodarskem napredku.

Ko je začel „Mir“ izhajati, so Korošci začudeno gledali in govorili med seboj: „Slovensk časnik nam je bil res potreben, saj smo brez vsega pouka, le to je napačno, da »Mir« tako »visoko« piše, mi ne zastopimo te pismene slovenščine.“ Iz začetka je šlo res trdo, in marsikdo si je glavo belil nad kako slovensko besedo, ki je prej še ni slišal. Pa šlo je vedno bolje in bolje, in ko so se nekteri pridnejši in radovednejši „Mira“ navadili, brali so ga vedno rajši, ga še drugim na glas čitali in tako zbuvali veselje do branja. Bolj ko se je list širil, bolj se je zbuvala tudi narodna zavest in širila politična omika. Iz „Mirovih“ bralcev izhajali so se slovenski rodoljubi, na mesto prejšnjega pičlega števila rodoljubov stopila je zdaj cela slovensko-katoliška stranka. Ali mar to ni noben napredek? Zdaj so se naši kmetje navadili slovenskega berila in nobeden ne pravi več, da ne razume pismene slovenščine. Poleg „Mira“ berejo nekteri tudi že druge časnike, kakor „Kmetovalca“, „Domoljuba“, „Domovino“, „Slov. Gospo-

Koroškim Slovincem!

Slovenci mili v Korotani!
Pozdravlja moje vas srcé,
Ki bili dolgo ste teptani
Od krute tujčeve peté!

Minulo tega mnogo let je,
Vaš jezik čul se je povsod!
Potrjali so vam očetje
Volitev vaših vojevod!

Sovražnik hud pod svojo silo
Trg spravil, mesto je in vas,
Pestil je, stiskal vas nemilo,
Zatiral vaš domači glas!

Svoj jezik tujec preohóli
Bil vrnil vam je trd in tuj,
Glasil se v cerkvi je in šoli —
Češ: Nemcu Slave sin hlapčúj!

A dobri Bog se vas usmili,
Budít so prišli vas možjé,
Ki rod slovenski so ljubili,
Za vas imeli so srcé! —

Zdaj vstajate . . . svobóde zóra
Dobrot in sreče vam je vir,
In družba svetega Mohóra
Bodri¹ vas, ž njo Celovski »Mir«!

Vi svoje tirjate pravice,
Domači glas se čuje spet,
Vedri se majki Slavi lice,
Oj kmalu dom bo vaš otet!

Zato Slovenci v Korotani,
Pozdravlja moje vas srcé!
Naprej junaki srčnovdáni,
V otetbo ródne si zemljé!

Janko Leban.

Kako o nas pišejo Čehi?

Koliko je vreden dober prijatelj, vé tisti, kateri dobrega prijatelja ima in kdor je sam drugemu dober prijatelj. Dober prijatelj nam nadomestuje včasih očeta in mater, brata in sestro; dober prijatelj osrečuje tudi tistega, kateri je brez žene, brez otrok. Če imaš dobrega prijatelja, imaš velik zaklad. Naj pride nad te kar hoče: pri prijatelju najdeš zavetišče, svét, pomoč ali vsaj usmiljenje. Kdor nima sorodnikov, niti prijateljev, kdor se ne more na nobenega zanašati, kdor se za ljudi ne

¹ Bodri = vzbuja.

briga in tudi ljudje za njega ne marajo, le-ta stoji v svetu sam, zapuščen — in je pomilovanja vreden. Ali takšnih ljudi ni veliko, komur v prsih zvesto srce vtriplje, gotovo najde dušo, ktero razume in ktera razume njega. Kdor ni ljubezni in spoštovanja vreden, ta seveda je od ljudi zapuščen in zavržen. Zvezo s hudobnimi ljudmi morejo imeti zopet le hudobni ljudje. Dober in pošten človek združi se z dobrimi ljudmi in le taka zveza je kaj vredna. Blagor temu, kdor v taki zvezi živi! Kakor med posameznimi ljudmi, tako tudi obstoji dobro prijateljstvo med posameznimi národí. Posebno pa prijateljstvo veže národ slovenski z národom češkim. Čeh izmed vseh Slovanov najbolj ljubi svojega brata Slovence. A tudi po pravici. Zakaj češke težnje so slovenske težnje, to je, kar bi Čehi radi dosegli, za to si prizadevajo tudi Slovenci. Kakor Čehi, tako so tudi Slovenci enako tlačeni in stiskani. Rayno zavoljo tega ljubijo Čehi Slovence in Slovenci Čehé, z ljubeznijo iskreno in bratsko, kakor pač more le brat brata enako stiskanega in enako nesrečnega ljubiti. Češko-slovensko prijateljstvo se zlasti od leta 1885. bolj utrjuje. Sicer že pred l. 1885. je bilo ozko prijateljstvo med Čehi in Slovenci, ali tega leta je postalo še ožje. Tega leta sta se združila dva národa, češki in slovenski, v svojih težnjah za bodočnost. Kdo bi se ne spominjal meseca vel. srpana l. 1885., ko so Slovenci ob enem s svojimi brati Hrvati zapustili svojo južno domovino in se podali v zlato Prago, da bi se seznanili s svojimi dragimi brati Čehi? Nemški časniki so jih sicer zasmehovali, ali Slovencev to ni zmotilo. In Čehi? Čehi so podali Slovincem celo svoje srcé! V vseh

darja", „Cvetje“ itd. Število Mohorjanov koroških narašča od leta do leta. Ali mar to ni napredek? Imamo zdaj 14 podružnic sv. Cirila in Metoda, 17 posojilnic in katoliško-politično ter gospodarsko društvo. Napravljamo zборе, shode in veselice s poučnimi govori; priskrbeli smo kmetom tudi potovalnega kmetijskega učitelja, ki jih poučuje v slovenskem jeziku. Ali vse to ni noben napredek? Krivico bi nam torej delal, kdor bi rekel, da smo premalo delali in da nismo nič dosegli. Če prav na zunanaj, to je od vladne strani, nismo nič pridobiti zamogli, čeravno smo pri državnih volitvah še podlegli, vendar se kaže velik napredek na znotraj, med ljudstvom. Nemškutarija gine, kakor sneg v igredi, ter se le še umetno uzdržuje po rovanju nalašč za to najetih in naščuvanih ljudi. Tudi tiste ledene gore okoli Celovca in na Zili, kjer se zdi, da je nemškutarija za veke utrjena, bodo se sčasoma tajati začele, ako za Slovence le iz Dunaja toplejša sapa pripiha. Ljudstvo je zdaj že toliko poučeno, da dobro vé, za kaj se poganjamo in prepiramo, le tisti so še navedneži, ki so se berila koj iz začetka branili in niso hoteli z drugimi vred napredovati. Naš kmet ni več ponižni sluga vsacega pisača ali pa mestnega kramarja, ker pozna svoje pravice in vé, da je državljan; v sili pa mu ni treba v mestu pomoči iskati, ker jo najde pri domači posojilnici. Kar je v narodu še radosužnosti, je večidel zapuščina iz prejšnjih žalostnih časov, ki se bo pa pri mlajšem zarodu zgubila, posebno potem, ako se nam posreči, med ljudstvom povzdigniti gmotno (gospodarsko) blagostanje, na kar moramo posebno svojo pozornost in trud obračati. Da smo enkrat vsi zavedni, omikani in gospodarsko neodvisni, potem smo nepremagljivi in bomo se svojim nasprotnikom, zavistnikom in klevetnikom le še posmehovali. Pokazali smo torej, ko smo obrnili „pogled nazaj“, da smo v zadnjih letih vendar le močno napredovali s svojimi močmi; v prihodnji številki, ako nam Bog življenje dá, hočemo pa obrniti „pogled naprej“ in premišljevat, kaj nam je storiti, da bo naš napredek še popolnejši in da nas pripelje do cele in stanovitne zmage.

Naše delo.

Zopet smo ob koncu leta; hitro je minulo, a nam koroškim Slovincem prinesel žal le malo dobrega! A izgubili tega leta vendar nismo, kolikor so nam dopuščale dane razmere, delali smo tudi letos, da dosežemo svoj cilj, borili smo se: za vero, dom in cesarja! — Kakor se skrbni gospodar ozira ob koncu leta nazaj, kakor premišljuje, kaj je storil v minulem letu, kaj je dovršil in prigospodaril, tako hoče „Mir“ v naslednjem poročati o tem, kaj smo letos delali in dosegli koroški Slovenci na narodnem svojem polju. To poročilo nam sicer ne bo pravilo o velikih pridobitvah in zmagah, a pričalo bo vsaj, da nismo nazadovali, da smo storili svojo narodno dolžnost!

Prevažno je za vsak narod narodno slovstvo, prepotrebno so posebno nam Slovincem dobre slovenske knjige. Ponuja jih nam obilno naša slavna družba sv. Mohorja, ki si je, — zahvaljen bodi za to Vsemogočni, — tudi že na Koroškem pridobila lepo število udov in prijateljev. Dasi so

mestih so bili Slovenci slovesno in navdušeno sprejeti in sicer tako, da so jih solze polile. In kaj pa še le, ko so prišli v zlato Prago! Tam so še le spoznali, kako jih Čehi ljubijo. „Zlata Praga, eno smo s teboj; ti si naša, kakor češka,“ so takrat Slovenci navdušeno klicali. Čehi sicer ljubijo vse Slovence, a zlasti nas koroške Slovence. Vejo, da smo največ zatirani, najbolj stiskani in zato s tem večje ljubeznivo in sočutjem nas opazujejo ter se veselijo vsakega še tako majhnega našega napredka. Imamo priložnost čitati več čeških listov, ali vsi o nas poročajo in pišejo z veseljem in se čudijo našemu rodoljubnemu vstrajnemu delu. To ni brez pomena. Češki listi so zelo razširjeni, pridejo v roke tudi merodajnim osebam in te se vsaj prepričajo o naših resničnih razmerah. Po tem takem jim ni treba iskati poročil o nas iz lažljivih nemško-liberalnih listov. — Da bi cenjeni bralci „Mira“ vedeli, kateri listi češki o nas pišejo in kako, navedem tu nekoliko omenkov (citativ) iz tistih listov, kateri mi v roke pridejo. Skoraj največ in najbolj obširnih poročil in dopisov o nas koroških Slovincih ima časnik „Čech“, kateri izhaja v zlati Pragi vsak dan in se nahaja, med češkimi listi, kateri se največ berejo. O vsakem važnem pojavu pri nas koroških Slovincih prinaša „Čech“ obširna poročila. V tem časniku so dopisi s Koroškega vsak mesec, včasih pa tudi večkrat na mesec. Lansko leto je „Čech“ poročajoč o sedanjih nemškutarskih šolah koroških pisal med drugim tudi tako-le: „Slovenski Korošci se mi zdé podobni evangeljskemu prošnjiku, ki je prišel k svojemu prijatelju prosit kruha (Luk. 11.). Slovenci trpinj na Koroškem prosijo slovenskega, doma pridelanega kruha

naše koroške rojake lani pritiskale mnoge neprilike, slaba letina itd., prirastlo je tej družbi 30 novih udov. Vsega pa šteje družba na Koroškem 4938 udov. To je še dosti lepo število za nas koroške Slovence, ki niti svojih slovenskih šol nimamo! Da, ravno ta družba nam mora mnogokrat nado-meščati slovenske šole, in želimo le, da se družbine knjige prav pridno razširjajo, marljivo birajo in naši rojaki iz njih crpajo mnogo dobrih poukov in zdrave zabave!

Da, ta družba nam nadomešča slovenske šole, katerih si, žal, tudi letos še nismo mogli priboriti. Za nas neugodne, joka vredne politične razmere in hudo nasprotovanje zagriženih nasprotnikov so bile uzrok, da še nimamo za čisto slovenske otroke svojih slovenskih šol, da se po vseh šolah naša deca poučuje le na podlagi nji nerazumljive nemščine. Ta pouk, ki nasprotuje vsem načelom pedagogike in zdrave pameti, pa ne more obroditi dobrega sadu! — Če so tudi Slovenci v nekaterih občinah dosegli, da se jim je — na papirju — vsaj deloma dovolila slovenska šola, pa nižje oblasti teh ukazov ne izvršujejo! Vse naše pritožbe in borbe bile so v tem oziru večidel „bob ob steno“; pa vendar obupati, mirovati ne smemo, dokler si ne priborimo svojih postavnih pravic, dokler nismo dosegli: za slovenske otroke slovenske šole!

Da to dosežemo, za to se trudi mnogo družba sv. Cirila in Metoda. Koncem lanskega leta smo imeli na Koroškem že 14 podružnic tega prepotrebne družbe. Letos osnovali ste se dve novi podružnici v Rožeku in Velikovecu. Slava rodoljubnim osnovateljem! Posebno Velikovška podružnica je zadela ob premnoge težave, še predno je bila osnovana. Velikovčani, kateri se sicer nikoli ne branijo slovenskih novcev, katerim pa hudo mrzi slovenščina, skušali so na vse pretege, s prav nepoštenimi sredstvi preprečiti ustanovitev nove podružnice. Da se jim ni posrečilo, za to so skrbeli vrli velikovski rodoljubi.

Koroške podružnice so napravile letos nad 20 shodov in veselic, ki so bile večinoma zelo dobro obiskane. Vrli govorniki poučevali so ljudstvo o raznih šolskih, verskih, narodnih in gospodarskih vprašanjih. Da bi se ti shodi le pogostokrat vršili in pridno obiskovali! — Družba sv. Cirila in Metoda hotela je že letos v Velikovecu osnovati slovensko šolo. Zbog tega pa so zagnali nasprotniki naši silen krik, delali so z vsemi, tudi nepoštenimi močmi, da zabranijo ustanovitev te šole. Mi pa upamo in prosimo, da, kar se ni moglo letos doseči, se dožene gotovo prihodnje leto.

Zoper to šolo je rogovilil zlasti zloglasni nemški „schulverein“, ki je tudi letos pri vsaki priliki sejnal seme nemčurstva in liberalstva po slovenskih krajih. Napravil je med drugim veliko beračenje v Celovcu, kjer je pokazala razna „visoka“ gospoda Celovška, kako ji je to nepravilno društvo tesno prirastlo na srcé. Dne 24. vinotoka pa je imelo v Velikovecu nek „ortsgruppentag“, kjer se je govorilo, pilo in pelo le zoper nas, kjer se je nam znova napovedala huda vojska! Prestali pa smo že marsikaj, zato se tudi te črne vojske nismo ustrašili. Vsaka sila do vremena!

Kakor je našim nasprotnikom vse, kar je slovensko, hud trn v peti, tako jih bodejo v oči zlasti kresovi, katere Slovenci prižigamo na čast sv.

za svojo deco, a dajejo jim kamena — trde nemščine. Pa radi nadležnosti je bil slednjič uslišan svetopisemski prositelj, da je prejel zaželenega, tako bodo tudi koroški Slovenci dobili katoliško in slovensko šolo, ako bodo ustrajni v nadležnosti s prošnjami. — Kakor „Čech“ tako tudi „Večerní Noviny“, ki izhajajo trikrat na teden, večkrat o nas pišejo. Pred nedavnim časom je prinesel ta časnik več člankov o koroških Slovincih. Pisal je, kakšne krivice se nam godijo v šoli, pri uradih, na železnici, pri volitvah itd. in razlagal je svojim bralcem, kaj zahtevamo in tirjamo, da bi bili svojim nemškim sosedom enakopravni. A ne le politični časniki, ampak tudi listi za pouk in zabavo o nas prinašajo članke in spise. Tako so o koroških Slovincih prinesli spise sledeči časniki za zabavo in pouk: „Vlast“, „Obzor“ in konečno „Osvěta“. List „Vlast“ (domovina) je prinesel v letu 1891. zanimiv spis o koroških rebuditeljih in koroških Slovincih sploh. V tem spisu se popisuje delovanje O. Gutsmana, U. Jarnika, M. Ahaceljna, A. M. Slomška, A. Janežiča, M. Majarja in A. Einspielerja. Med drugim pravi pisatelj v tem spisu: „V nobeni deželi cele avstrijske države se skromne zahteve in želje národa tako ne prezirajo, kakor ravno v krajih revnega koroškega slovenskega ljudstva . . .“ „Neizmerno je trpelo slovensko ljudstvo na Koroškem in trpi še zdaj pod jarmom divjega ponemčevanja; koroški Slovenec je podoben zapuščeni siroti, za katero se nihče ne briga. In vendar koroški Slovenci imajo precej odličnih mož, kateri v slovenski zgodovini zavzemajo častno mesto, kateri so za svoje rojake skrbeli in jih branili od napadov sovražnikov, tako da še niso zgini iz šte-

slovenskima apostoloma Cirilu in Metodu. Tudi letos se je zapalilo po naših gorah premnogo takih kresov, kateri nasprotnikom s sijajnim svojim bliščem pričajo, da tudi koroški Slovan stopa na dan!

Da; mi vstajamo! O tem nam jasno pričá naše slavno „katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“. Ponosno se danes že oziramo na to še mlado a predelavno društvo, ki ima za nas jako velik pomen. Ravno to vrlo društvo budi neprestano in uspešno versko in národno zavednost koroških Slovencev; uči jih prav spoštovati in ljubiti katoliško vero in národnost slovensko. Mnogo uspehov je že doseglo to društvo, za kar gré zaslužena pohvala neutrudnim gg. odbornikom, ki neprestano skrbé za razvitek društva, za vsestranski napredek koroških Slovencev.

Posebno letos delovalo je društvo zelo marljivo ter je napravilo poleg običnega zbora in papeževo slavnosti v Celovcu osem shodov v raznih krajih Koroške, namreč: 1.) dne 2. svečana pri „Krajcarju“ blizu Tinj; 2.) dne 5. svečana na Selu; 3.) dne 3. mal. travna v Žabuicah; 4.) dne 30. mal. travna v Šmihelu nad Pliberkom (posebno sijajen); 5.) dne 14. vel. travna v Št. Janžu v Rožu (prav sijajen); 6.) dne 11. rožnika v Dobrli vesi; 7.) dne 22. vinotoka pri „Dürnwirthu“ v Št. Peterski fari pri Velikovecu; 8.) dne 5. listopada v Št. Jakobu v Rožu (presijajen). — Mnoge govore na teh shodih so oskrbeli č. gg. Gregor Einspieler, V. Legat, F. Haderlap, Fr. Treiber, J. Vidovic, J. Škrbinec, F. Kandut, F. Lenc, Št. Bayer in drugi. Shodi so bili vseskozi jako dobro, nekteri ogromno obiskani, vršili so se vselej v najlepšem redu, ter so obrodili mnogo dobrega sadu. Posebno sijajen je bil občni zbor dne 5. mal. travna v Celovcu. Spretni govorniki poročali so o za nas jako važnih stvaréh in sprejele so se primerne resolucije.

Ves katoliški svet je letos praznoval petdesetletnico škofovanja sv. Očeta Leona XIII. Tudi koroški Slovenci nismo zaostali; praznovali smo ta veseli dogodek s presijajno papeževo slavnostjo, katero je priredilo katoliško-politično in gospodarsko društvo. Nad 700 Slovencev in Slovenk zbralo se je dne 5. mal. travna v Celovcu, da počasté sv. Očeta, kterega je v. g. dr. A. Medved proslavljajal s prelepim in navdušenim slavnostnim govorom. Mnogo je povelicala to slavnost z ubranim petjem slovenskim vrla Kamniška „Lira.“

Tako deluje naše katoliško-politično in gospodarsko društvo plodonosno za koroške Slovence. Kvarljiv je pa za nas koroški „bauernbund“, ki pri vsaki priliki razteguje svoje mreže po slovenskih krajih, da lovi na svoje limanice slovenske kmete. Tak „lov“ je letos napravil dne 16. mal. travna v Pliberku, dne 22. vinotoka pa na Lednici. Na obéh krajih pa je imel precejšno smolo, kajti šlo je v zanjke le malo naših kmetov, ker slovenski kmet je že davno spoznal, kako slabo in ničvredno je „bauernbundarsko“ maslo.

Občinske volitve so imeli letos v Črni. Prvikrat je tam zmagala, v kljub velikemu nasprotovanju nemškutarjev, slovenska stranka. Slava! Tudi Podljubeljem so nove volitve za nas izpadle še dosti ugodno.

Velika težava je še vedno s slovenskim uradovanjem, kajti po nekod, kjer bi Slovenci

vila majhnega národa slovenskega . . .“ Dalje pa pisatelj piše: „A. Einspielerjeva smrt je bil velik udarec za koroške Slovence, kajti zdaj so bili brez voditelja; brez voditelja v dobi, ko so jih sovražniki največ napadali, ko so se jim največ krivice godile. Toda dolgo niso ostali brez voditelja. Komaj je A. Einspieler umrl, spoznali so od Einspielerja odgojeni rodoljubi — duhovniki in posvetnjaki, da se dolgo ne smejo obotavljati, vstopiti v vrsto mož, ki branijo koroškim Slovincem vero in národnost — in res se tudi dolgo niso obotavljali. Zato imajo koroški Slovenci sedaj toliko braniteljev, toliko bojevnikov, kateri bi rajše življenje zgubili, kakor da bi dovolili, da bi se koroški Slovenci ponemčili . . .“ — V brnskem „Obzoru“ nahajamo lep spis „Slovinci in njih dedščina“ (namreč „družba sv. Mohorja“), v katerem se tudi piše o koroških Slovincih. „Osvěta“ je letos objavila lepe povestice iz življenja koroških Slovencev. Spisala jih je priljubljena češka pisateljica, Gabrijela Preissova. V eni se popisuje, kako zvito se Slovenci ponemčujejo; ob enem se v nji pripoveduje, kako brezpametno ravna tisti stariši, kateri pravijo, da morajo otroci hoditi v popolnoma nemške šole, da bi se nemščine naučili, ker se boja slovenščine itak že doma naučijo. Do zdaj so izšle v „Osvěti“ štiri povestice iz življenja koroških Slovencev. Še več časnikov o nas koroških Slovincih bratom Čehom poročá, ali ko bi hotel vse naštetí in iz vsakega le nekaj malaga navesti, postal bi moj članek predolg. Zato naj se bralci „Mira“ izvolijo zadovoljiti s tem, kar sem navedel. Iz vseh poročil v čeških listih o nas se vidi, kako se Čehi za nas zanimajo, kako se čudijo naši

smeli pričakovati več pravice, se še vedno prekrivajo samega strahu pred slovenskimi dopisi. — Po znani dolgi pravdi se je Celovski mestni odbor vendar toliko „ponižal“, da slovenske vloge tudi slovenski rešuje. Koroški deželni odbor je proglasil dne 1. svečana kratkoma nemščino za edini uradni jezik, ne zmeze se pri tem na velike potrebe velikega slovenskega dela prebivalstva. Jako nasprotujejo tudi politični uradi slovenskemu uradovanju in vrli obč. odbori v Šmihelu, Globasnici in Kotmariyasi imajo velike križe, ker ne marajo popustiti nekterim nemškim prenapetnežem na ljubo od postavne svoje pravice. A tudi tu velja odločnost in narodni ponos, — vsaka sila do vremena!

Veliko veselje so nam hoteli letos, rožnika meseca, ljubljanski „Sokoli“ napraviti z izletom v Podravlje. Nemškutarji pa so to preprečili. Odgovor na to nasilstvo so dali vrli narodnjaki v Šmihelu nad Pliberkom, ki so ob tisti priliki ustanovili prvo slovensko pevsko društvo na Koroškem, „Gorotan“, ki nasprotnikom jasno priča, „da Slovence še živi!“

V gospodarstvenem oziru je za velik del slovenskega Korotana važno, da se je začela zidati Ziljska železnica. Za pouk slovenskih kmetovalcev v gospodarskih stvaréh je mnogo poskrbelo naše katoliško-politično in gospodarsko društvo s tem, da je pridobilo slovenskega potovalnega učitelja, ki je predaval letos v slovenskem jeziku na mnogih krajih. — Pa tudi velike nesreče zadele so mnogo naših rojakov. Bili so veliki požari na Selu dne 3. mal. travna, v Bukovju pri Dobri vesi, dne 23. mal. travna v Brdu na Zili, dne 7. vel. travna v Zahomcu na Zili. Tudi toča je napravila mnogo škode v Bilčovsu, Velinji vesi, Svečah, na Poljani, v Svetni vesi in drugod.

Posebno važne so za nas v gospodarstvenem oziru slovenske posojilnice, katerih deluje na Koroškem zelo plodonosno že sedemnajst. Letos je začela poslovati v Št. Lenartu pri sedmih studencih. Vse posojilnice so lepo napredovale in naše ljudstvo jim čimbolj zaupa.

Nemila smrt pobrala nam je letos več navdušenih domoljubov. Dne 24. prosinca umrl je v Lipaljivi odločni prvoboritelj naš, dr. Mat. Lutman, vzoren duhovni pastir, vnet ter požrtvovalen rodoljub, star še le 40 let. V Št. Lenartu pri sedmih studencih je umrl dne 5. vel. travna tamošnji zaslužni narodni župnik J. Stöckl, v Klošter-Grebincu pa dne 10. svečana župnik J. Simonič. Dne 16. kimovca prominul je dr. J. Messner, odvetnik v Velikoveu, v Celovcu pa je umrl Greg. Sommer, vrl rodoljub stare korenine, umirovljen učitelj in bivši okr. šolski nadzornik. Svetila rajnim večna luč, nam pa bode vedno časten njih spomin!

„Napredujmo!“ klical nam je „Mir“ v prvi svoji letošnji številki. Da res — počasi sicer a stalno! — napredujemo, to nam kaže ta „pogled v minulo leto“. Skrbimo, da bomo napredovali tudi v bodoče, zato pa se potegujemo neustrašeno in odločno za verske in narodne pravice svoje po lepem geslu „Mir“-ovem: „Vsakemu svoje!“ — Slovenci ne udajmo se! —zm—

*) Imelo bi se pravilno glasiti „Korotan“.

vstrajnosti, naši požrtvovalnosti, našemu počasnemu, a vendar le lepemu napredku. In to bi nas imelo spodbujati, da še več delujemo in tako postanemo vredni te pazljivosti in zanimanja za nas. Da to nemško-liberalnim časnikom ni po volji, da se o nas koroških Slovenceh v čeških časnikih toliko piše, razumé se samo ob sebi. Dobro bi pa bilo, ko bi se našel tudi kak poročevalec v hrvatske liste, da bi ves svet vedel, kako nam koroškim Slovincem hoče „nemška omika in pravičnost“ vzeti to, kar nam je najdražje.

Smešničar.

Oče: „Čemu pa se toliko dereš?“

Sinček: „Mati so me topli, pa so rekli, da nič ne veljam.“

Oče: „Prav so imeli.“

Sinček: „Pa so tudi rekli, da bodem tak malopridnež, kakor oče.“

Potokar: „Skrbi me, kako bom ta šesti polič vina doli spravil?“

Zalokar: „Kdo te sili, da ga moraš izpiti?“

Potokar: „Zdravnik mi je rekel, da moram zmirom več vina piti, ko piva. Danes sem pa že pet poličev piva izpil, torej moram vina šest poličev.“

Profesor: „Kaj je goljufija?“

Učenec-pravnik: „Goljufija bo, če me pri izpitu vržete.“

Profesor: „Kako to?“

Pravnik: „Če kdo nevednost družega porabi v to, da mu škoduje, to je goljufija.“

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Nov mestni statut.) Celovška mestna občina dobi nov statut, t. j. nove postave, po katerih bode mestni odbor vladal Celovčane. Te postave naredijo si mestni očetje sami in deželni zbor jih ima potrditi. Mestni očetje tudi v teh svojih postavah niso mogli zakriti svoje znane prijaznosti in prijateljstva do nas Slovencev. Določili so namreč, da ima biti poslovni in uradni jezik mestnega odbora in magistrata izključno le nemški! Slovenskim vlogam se mora dodati (tako hočejo) nemška prestava in za častne mestne starešine je edino le ta prestava merodajna. — Tako določujejo po srčnih željah svojih naši mestni odborniki, a določeno ni! Prav značilno je, da nemški listi hvalijo ravno to določbo za najvažnejšo vsega statuta!! — Kakor je „Mir“-ovim bralcem znano, morajo v mestni hiši sedaj sprejemati tudi slovenske dopise, ter jim slovenski odgovarjati. Temu se hočejo sedaj izogniti z novim statutom. Mi pa trdno upamo, da se Celovškim ultra-nemškim mogočnežem zvita nakana ne posreči, kajti v glavo nam iti neče, kako bi se od merodajne višje strani mogla potrditi določba, ki naravnost nasprotuje členu 19. državnih osnovnih postav. Saj te postave menda tudi še veljajo za Celovec in Celovške mestne velikaše?! Zato trdno pričakujemo, da one „pobožne želje“ naših mestnih očetov in nemških časnikarjev srečno splavajo — po Glini. —o—

Iz Ziljske doline. (Železnica.) Minister notranjih del je dovolil gg. F. Mottonyju Podkloštom, F. Lamprechtu in J. Gasserju v Šmohoru, da smejo ustanoviti delniško (akcijsko) društvo „Ziljska železnica Podklošter-Šmohor s sedežem na Dunaju.“ Pravila novemu društvu so se že potrdila. Osnovni shod bode prosinca meseca na Dunaju. Pozneje se sedež društva brzkone preloži z Dunaja v Celovec. Konec listopada je delalo pri grajenju železnice 840 dninarjev in 175 rokodelcev, vkup 1015. Rabili so 60 konjev, 150 vozov in naredili 5800 metrov železnične proge. Izdelana pa še ni polovica vse železnice.

Iz Rožne doline. (K naši organizaciji.) Kako koristno je naše katoliško-politično društvo in koliko zaslug si je že pridobilo za probujenje koroških Slovencev, to je gotovo vsakemu znano. Zavolj tega mislimo, da ne bi škodovalo, ako bi se takih društev na Koroškem ustanovilo več, vsaj za vsako dolino eno; tako za spodnjo Rožno dolino, zgornjo Rožno dolino, Ziljsko in Podjunsko dolino. S tem bi se naša organizacija jako utrdila. To je naš skromni predlog, kterega podajemo vsem koroškim rodoljubom v premišljevanje. Mimogredé omenjamo, da se na Češkem in Moravskem takšna društva ustanovljajo za vsak okraj, da celó za vsako faro. S tem bi, kakor smo prepričani, naše Celovško katoliško-politično društvo ne zgubilo svoje veljave. Ono bi ostalo središče, iz kterega bi vsa takšna društva zajemala gorečnost, ker ž njim ostanejo zmirom v ozki zvezi. Kot izgled naj nam bode družba sv. Cirila in Metoda s svojimi podružnicami. Če tudi vsaka podružnica za se deluje in zboruje, vendar glavna skupščina je zmirom sijajna. Čim več podružnic, tem sijajnejša. Na drugi strani pa bodo imele domače moči v manjših društvih priliko, da se izurijo v govorih in drugi znanosti. Potem pa bodo mogli takšni domači govorniki nastopiti z vspehom kot govorniki pri kakšnem večjem zborovanju in tako se bode tudi v okoliših prišlo pomankanju dobrih govornikov. Zato, prepričani o koristi katoliško-političnih društev, kličemo: Rastite in množite se!

Od Drave. (Učni minister Madeyski.) Kakor je znano, imamo zdaj novega učnega ministra Madejskega, rodom Poljaka. Ko je bil imenovan, takoj so nemški liberalni listi pisali, da je torej liberalni stranki jako blizo. Zdaj pa se je pokazalo, da so se oni liberalni listi lagali, kakor navadno. Pri banketu, ki je bil prirejen na čast Madeyskemu, pravil je Madeyski, da vzrok, zakaj je bil imenovan za učnega ministra Poljak, je ta, da poljska veda zajema zmirom resnico iz modrosti Božje in da se še nikoli ni ločila od cerkve. Iz tega se vidi, da ne bode novi minister nasproten verski šoli. Da bo res tako, to nam dokazuje tudi ta dogodek, da Madeyski ni ustregel prošnji, da bi neki zasebni učni zavod dobil pravico javnosti. Kot vzrok, zakaj ni ustregel tej prošnji, je pa navedel to, da krščanski nauk v tej šoli poučuje navaden učitelj, ne pa duhovnik. S tem je minister Madeyski na enkrat razgalil vse one oblake negotovosti in dvomov, kateri so zagrinjali njegovo osebo. Ali bo stanovitven ostal in kakšen bode v narodnostnem oziru, tega še zdaj ne znamo povedati.

Iz našega kraja. (Posledice brezverskih šol.) Statistični podatki dokazujejo, da se od tistega časa, kar so bili na Francoskem križi odstranjeni iz šol in ž njimi krščanski nauk, število mladih hudodelcev strahovito množi. V minulemu letu je

bilo na Francoskem 17.000 otrok kaznovanih radi hudodelstva. In kakšna so bila hudodelstva! — 69 otrok je bilo obsojenih zavolj umora; 3 otroci so bili kaznovani zavolj očetomora, 3 zavolj zastrupljenja, 33 otrok pa je umorilo zopet otroke. 4366 otrok je bilo obsojenih radi težkega poškodovanja, 23 je bilo zažigalcev in konečno 11.852 otrok je bilo kaznovanih zavolj nenravnosti, tatvine itd. Pri tem pa moramo pomisliti, da francoska mladina na deželi ni še tako sprijena, ker kar šola pokvari, to pobožnost v družini popravi. Največ mladih hudodelcev je v velikih mestih, kjer so starši večidel brezverci.

Iz Sveč. Cenjeni gospod urednik! Pri nas se že davno nič posebnega ni prigodilo, da bi vam mogel o tem poročati. Naš učitelj, kteri je nam prej dajal povod, da smo se večkrat v „Miru“ oglašili, je zdaj čisto tih. Zgubil je menda že ves svoj vpliv s svojo „šparkaso“ vred. Mimogredé bodi povedano, da mu šentjanžka „hranilnica“ dela veliko preglavico. Prav, čemu pa tudi ustanovljati za Svečane nemško hranilnico?! Da bi vendar kakšno novico vam naznanil, torej moram omeniti, da zdaj pri nas vlada nalezljiva bolezen škralatica. Zavolj tega so šole na Bistrici in v Svečah zaprte. Bolnih je vseh vkup kakih 100 otrok. Dva otroka sta že umrla; sicer pa nobene nesreče ni. Če bo pa zopet pri nas kaj novega, ne bodem pozabil Vam to naznaniti; do tega časa da ste mi zdravi!

Iz Podsinje vesi. Radi bi vedeli, zakaj se je izdala postava o nedeljskem počitku, ko se skoraj nič ne gleda na to, da bi se spolnovala. Cela postava ima toliko izjem, kedaj se sme ob nedeljah in praznikih delati, da je skoraj vsakemu dovoljeno ob nedeljah delati. Mi bi se ne brigali za to, ali jo kdo spolnuje ali ne, ko bi se s tem le pohujšanje ne delalo. Tako zelo ljudi pohujšuje, da vozniki gosp. Krassnigga iz Svetne vesi večkrat v nedeljo in ob praznikih vozijo v Bistriške fužine razno blagó. In ravno takrat vozijo na Bistrico, ko grejo ljudje k Božji službi. Znabiti da bode nekteri cenjeni čitatelj „Mira“ radovedno vprašal, kdo pa je ta g. Krassnigg, ki tako često prelamlja ono postavo? No, temu bodi povedano, da je g. Krassnigg župan občine Svetna ves, torej mož, ki bi imel v prvi vrsti biti svojim občanom izgled, kako se imajo Božje in državne postave spolnovati!

Izpod Stola. (Božične misli.) „Mir“ ljudem na zemlji, ki so prave volje, se glasi božična pesem. Na svetu pa ni miru, ker ljudje niso prave volje, ker niso dobrega srca, temveč so polni ošabnosti, gospodoželjnosti in drugih strastij. Zato vse sovražijo, kar bi jih opominjalo k ponižnosti, pravičnosti in brzdanju svojih strastij; s tem žalijo druge, in tako preprirov in bojev ni konca. Lahko bi ljudje brez sodnikov in orožnikov mirno skupaj živeli, ko bi nobeden ne pozelel tujega blaga in nikomur krivice ne storil. Tudi celi narodi bi lahko živeli brez vojsk in brez preprirov, ako bi puščali „vsakemu svoje“, kakor pravi „Mir“ v svojem geslu. Človek pa ima že tako natoro, da ne pozna ponižnosti in pravičnosti, če se mu dobro godi; tako so tudi celi narodi po srečnih vojskah oholi in krivični, ker se imajo za nepremagljive. „Moč je več, kakor pravica“, rekel je Bismarck, ko je Francoze premagal ter je začel male nemške deželice po krivici tlačiti v prusko vrečo. Nekaj časa pusti Bog mogočnega krivičnika gospodariti — ljudem v pokoro, — in to je tista žalostna dōba, ko morajo manjši in slabejši narodi veliko trpeti in mnogo krivic prenašati. V taki dōbi živimo tudi mi Slovenci, ker si Nemci domišljujejo, da se jim mora celi svet pokoriti in da bodo tudi Rusa ravno tako ukrotili, kakor so Francoza. V tej svoji domišljivosti so toliko občutljivi, da so brž razžaljeni, ako jim vse ne obvelja, in zavolj tega so sovražili tudi Taaffeja, čeravno jim nič žalega ni storil, nasprotno se jih je le preveč bal in zavolj tega pozabil na vse obljube, ki jih je Slovanom dal. Od nove Plenarjeve vlade zdaj pričakujejo, da bo Nemce popolnoma na tron posadila, Slované pa njim v podnožje položila, da si bodo ob nje čevlje brisali. Ako pa tega ne stori, jej bodo brž prijaznost odpovedali in začeli kričati, da se „nemštvo zatira“. Če to nič ne pomaga, pojdejo v Berlin za pomoč prosit. Naša vlada bo imela z avstrijskimi Nemci še svoje križe, dokler se v svetovni zgodovini kaj ne spremeni. Za vsacega mogočnika pride namreč čas, ko njegova zvezda ugasne; pride namreč močnejši in ga premaga. Ko bo enkrat Prusija premagana, potem postanejo tudi naši Nemci ponižnejši in se ne bodo več povzdigovali nad nas. Takrat še le zna priti do sprave med avstrijskimi narodi, in takrat bomo mogli še le zapeti: „mir ljudem na zemlji, ki so dobrega srca“.

Iz Borovelj. (Kako se na Koroškem slovensčina spoštuje.) Kako se Slovincem „kruh ravnopravnosti“ reže, dokazuje sledeča resnica: V Borovski c. kr. davkarji sta dva davkarja, katerih nobeden slovensko ne zna; če hoče kmet svoj da-

po svojih časnikih, Celovških, Beljaških, Graških in Dunajskih. Minuli mesec je neka prenapeta nemška kukavica iznesla nek dopis*) v Dunajskem nemško-nacionalnem časniku „Ostdeutsche Rundschau“, kateri list si je postavil lepo (?) nalogo, pripravljati in gladiti v Avstriji pot prusovski — „piklhavbi.“ Tisti dopis so vsi naši koroški listi z veseljem ponatisnili in dodali še nekaj osoljenih opomb. — Dopisnik se posebno vjeda, da je nemški glorijski na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem že precej odklenkalo in svari svoje nemške rojake, naj skrbno pazijo, da se to tudi „rogovljenju“ („Wühlarbeit“) koroških „bindišarjev“ ne posreči! Res prazen strah, radi kterega zbuja „nemškega Miheljna“ iz sladkega spančkanja! Radi privošimo Nemcem, kar imajo, a odločno tudi zahtevamo, da se nam vsaj enkrat dá, kar nam gré po Božji in cesarski postavi! Le za to se potegujemo, kar je nam zatrjeno po postavi, kar smemo in moramo zahtevati, in to je vse naše — rogovljenje! „Wühlarbeit“ pa lepo izvršujejo naši Nemci pa nemškutarji, ki nam z mnogimi zvijačami in spletkami zabranjujejo in jemljejo naše pravice! Kar zlobudrá dopisnik o nemški „Gemüthlichkeit“, o „nemških“ mestih: Velikovec, Pliberk itd. to so prazne čenče, kakoršnih gre dvanajst na „tucat“. H koncu kliče: „Torej, nemški Mihelj, gani se!“ („Also, deutscher Michl, rühre dich!“) No, no; le ne prehitro, ker naglica nikoli ni dobra! V ostalem pa smo srečno prebili že marsiktero hudo nasilstvo, zato se pa tudi za probujenega nemškega Miheljna zmenimo ravno toliko, kakor za — lauski sneg! —o—

Politični pregled.

V državnem zboru je bil dolg in neplo-den prepir zavoljo izjemnega stanja v Pragi; potratilo se je spet mnogo dragega časa in denarja, kajti vsaka seja stane davkoplačevalce okoli štiri tisoč goldinarjev. Potem pa zavoljo večnih preprirov na Češkem državni zbor nikoli ne najde časa, da bi sklepal o drugih, bolj potrebnih rečeh, da bi pomagal kmetom, obrtnikom itd. Izjemno stanje je bilo odobreno z veliko večino. Proti so glasovali Čehi, antisemiti in jugoslovanski klub, vsega vkup 75 poslancev. Slovenci, kar jih je v konservativnem klubu, so se glasovanja zdržali. — Potem je prišel na vrsto razgovor o državnem proračunu. Nastopilo je mnogo govornikov, med njimi Klun, Ferjančič, Hohenwart, Gregorec, Benoe, Plener. Klun je rekel, da se Slovenci ne morejo s tem zadovoljiti, da vlada skrbi samo za gospodarske potrebe, oni imajo tudi duševne potrebe, zlasti jezikovno ravnopravnost in prosti razvitek na podlagi narodnosti. Ako nova vlada Slovincem ne bo pravična, potem je slovenski poslanci ne bodo mogli dalje podpirati. S temi besedami je dal razumeti, da bodo tudi tisti sedmeri slovenski poslanci, ki so zdaj še v Hohenwartovem klubu, iz njega izstopili, ako se bo vlada gluho delala za naše pravične tirjatve. Dr. Ferjančič je rekel, da tej vladi nič ne zaupa. Ona hoče, naj bi vse pri starem ostalo in naj bi Slovenci sedanje krivice še zanaprej nosili. Pravi konservativizem pa ne obstoji v tem, da vse kakor okamnelo pri starem ostane, ampak da se iz starega, obstoječega v razvitku življenja rodi novo. Še bolj ostro je govoril dr. Gregorec. Rekel je, da je sedanja vlada nadaljevanje liberalnega manšterstva, ki pomeni božanje bogatašev in stiskanje ter izsesavanje revnega ljudstva. Ko bodo liberalci enkrat vso moč v rokah imeli, bodo tudi katoliško cerkev spet zatirali začeli. On se je težko ločil od ljubih tovaršev v konservativnem klubu, pa mu ni družega kazalo. Vladni program tirja, naj bi se na strani pustila politična in narodna vprašanja. Ta postna zapoved pa ne boli sitih nemških liberalcev, ampak le lačne Slovence, kateri že toliko časa zastoj koprnijo po svojih pravicah. Poljak Benoe je Slovence in Hrvate tolažil rekoč, da bodo Poljaki vedno podpirali tirjatve raznih narodov, dokler tiste nise toliko pretirane, da bi škodovale blagru skupne države. Tudi denarni minister Plener je Hrvate tolažil in priznal, da se je Dalmacija in Istra do zdaj zane-marjala, cesar pa sedanja vlada ni kriva; obljubil je, da se bodo razmere v teh dveh deželah vestno preiskale in potem potrebno ukrenilo. Za Slovence pa ni imel nobene tolažljive besede; rekel je le, da se zmernost v tirjatvah ne naklada samo Slovincem, ampak tudi Nemcem. Iz teh besed se lahko spozna, da Slovenci od Plenerja nemamo nič pričakovati, vsaj nič dobrega. O njegovih besedah velja, kar je rekel dr. Gregorec, da sitemu (Nemcu) je lahko zmernost priporočati, ne pa lačnemu (Slovincu). Državni proračun je bil potem potrjen. Poslanci so šli potem narazen, vsak na svoj dom in se snidejo spet menda okoli srede meseca svečana. — Sicer je o notranjem položaju še omeniti, da se Steinwender s svojimi nemškimi narod-

njaki vedno bolj približuje vladi in liberalcem. To pa nekterim pristašem te stranke ni po volji. Nedavno so v Lincu napravili shod, kjer so obsodili Steinwendrovo omahljivost in tirjali, naj se Galicija loči od Avstrije, da bi potem v poslednji tem ložje gospodovali Nemci. Tudi so se izrekli za občno volilno pravico. — Štajerski deželni zbor je že sklican. Za deželnega glavarja je imenovan grof Attems, za njegovega namestnika pa Slovenec dr. Radaj. — Vseučilišče (visoke šole) želijo dobiti v Lincu. Nam se zdi, da imajo Nemci že dosti visokih šol; naj bi se ministri raje enkrat spomnili Slovencev, Moravcev, Hrvatov in Rusinov. Pa v Avstriji je že tako, da se zmirom Nemcem najlepši kosi režejo. — V kratkem bodo dovršeni dogovori zaradi kupčijske pogodbe med Avstrijo in Španijo, ter med Avstrijo in Rumunijo. Poslednja pogodba je za nas bolj imenitna, ker se iz Rumunije k nam uvaža veliko žita. Za živino je bila do zdaj meja zaprta; če se pa odpre, bodo na škodi naši živinorejci. — Ogerski škofje so izdali skupno pastirsko pismo zoper civilni zakon. Na Laškem je Krispi sestavil novo ministerstvo. — Grško kraljestvo stoji pred državnim bankrotom, ne more več zmagovati svojih plačil. — V Braziliji zmagajuje ustaši; ljudstvo si želi spet cesarja, ker republika ni prinesla družega, ko boje in punte.

Gospodarske stvari.

Napake pri napajanju naše domače živine. Prav pogostoma govoré in pišejo o napačni živinski klaji, malo glasov pa čujemo o napačni pijači, po kateri vendar živini nakopljejo stokrat in stokrat bolezní. Naj torej malo več izpregovorimo o škodljivi pijači.

Škodljiva more pijača biti ne samo, če je dobiva živina preveč ali premalo, ampak tudi če je preveč sparjena ali premrzla, potem če so v njej kake škodljive reči raztopljene, in če živina ne dobiva klaji primerne pijače.

Preveč dobiva živina pijače le malokdaj, ker se je sama varuje; če jo vendar le primorajo okoliščine, da pije preveč, to si pokvari prebavila, stanjša redilni sok, in krvi se primeša preveč vodenih delov; iz tega pa izvira, da postane prebavljanje bolj leno in topo, da se napravlja slab, voden redilen sok in da se živina pomehkuži. Zlasti ovcam, ktere postanejo žejne po použití obili soli, je preveč vode nevarno.

Veliko večkrat se zgodi in je tudi veliko škodljiveje, če živino žeja; zavoljo tega trpi posebno prebavljanje, — kajti v dobro prebavljanje je primerna mera vode neogibno potrebna, — redilni sok postane pregost; popijalnice ga ne morejo posrkati, in torej zastaja dalj časa v želodcu in čevih. Zavoljo tega se vsi telesni soki zgostijo, posebno pa v jetrih, po jetrnih žilah in trebušnih limfatiških žlezah, in naposled se lahko vnamejo in otrde ti deli. Vodene, sluzaste in tudi druge izceje zastajajo, in vsa životna opravila postanejo bolj lena.

Posebno škodljivo je pa živini, če stori v veliki vročini veliko hoje in trpi žejo, ker pri tem izgubi že brez tega po pomnoženem kožnem hlapenju mnogo vodenih delov, in napravijo se torej zgoraj imenovane premembe pri živini še rajše, in posebno kri se rada razkroji, in napravijo se mnogovrstne krvne bolezni (vrančni prisad ali črm).

Pregorka, sparjena pijača pomnoži občutljivost sopilnih in prebavilnih delov, tako, da prav lahko zbolé, če se le nekoliko prehladé; pomnoži tudi vse telesne izceje, raztegne vse organske dele in jih zavoljo tega slabi in mehča.

Premrzla pijača je pa toliko bolj škodljiva, kolikor bolj je živina segreta; torej je najškodljivejša, če se je živina zelo segrela od dolge hoje ter jo pije zelo goltno in požrešno. Taka mrzla pijača stori segreti živini tiste premembe, katerih smo že pri prehlajenju omenili; posebno pa trpe stopila in prebavila, in iz tega se napravi lahko krvni naval in vnetje teh delov.

Vodi so večkrat gnijoči živalski in rastlinski deli primešani, ali v njej razne soli raztopljene. Taka pijača je posebno takrat zelo škodljiva, kedar je dalj časa stala in se sparila, take luže ali mlake živina časi zavoljo tega pije rada, ker je v njih mnogo človeške scalnice, in ker naši živini soli pomanjkuje zelo, primorana je celo tako škodljivo gnojnico piti. S tem se radi telesni soki spridijo, kri se lahko razkroji, živina pomehkuži, in mnogovrstne prebavilne bolezni se morejo napraviti. O hudi vročini je napajanje živine v tacih lužah zelo nevarno.

Sadni kis za dom. Posestniki sadja si za domače potrebe lahko sami napravijo kis in jim ni treba izdajati denarja zanj. Res je, da se te reči ne rabi posebno veliko, a vsak krajcar je dober, če se more prihraniti. Domač kis iz sadja napravlja se na prav priprost način. Vzame se velik

prsten ali kamenit lonec ali majhen sodček. V to posodo devajo se lupine in obrezki od sadja, ki se lupi, obrezuje in razrezuje za domače potrebe. Ti ostanki se polijejo z vrelo vodo in sicer toliko, da stopi voda čez. Kedar se zopet naredi kaj obrezkov, denejo se k prejšnjim in prilije se zopet kropa, da se vse zalije. Tako se dela, dokler ni posoda polna. Ko je pa polna, naj se skrbno pokrije s prtom in ob solčnih dnéh postavi na solnce. Ob hladnem vremenu naj se pa prenese k peči ali ognjišču. Drugih rečij ni potreba nič privedati. V šestih do osmih tednih spremeni se voda v izvrsten, lepo rumen kis. Ta kis ima bolj prijeten okus, nego fabriški, in je tudi bolj zdrav. „Vrt.“

Mokre obleke v spalnicah ne sušiti. Sedanja časa se lahko prigodi, da ljudje prišedši vsi sneženi na večer domú, sušijo po noči to obleko okoli peči, kjer je tudi soba za spanje. Večkrat celó obesijo ženske množino perila nad peč, češ da se po noči posuši. Ne pomislijo pa, kako je to zdravju škodljivo, dostikrat celó nevarno. Iz mokre obleke in perila vzhaja namreč sopuh, kateri, če ga človek precej dobi v sebe, ga omami in lahko tudi zaduši. Zgodilo se je že, da so našli v takih prostorih, posebno če so majhni, drugo jutro ljudi — mrtve, ali pa popolnoma nezavedne. Varovati se je torej posebno na noč veliko mokre obleke ali perila sušiti, raje naj, ako to drugače ni mogoče, se suši po dnevi, kedar se prostori veliko bolj prezračijo.

Kako pripraviti svinjetino prav okusno? Natolči in namoči česna v loncu vode in kedar je meso osoljeno, dene se navadno za 3 do 6 dnij v posodi v klet. Sedaj se vlije nanjo česnova voda, čez par dnij se odtoči in zopet polije z njo meso. Na ta način dobi meso fin duh po česnu, kakor klobasa, kar stori tudi okus bolj prijeten.

Novičar.

Na Koroškem. Zgorel je skedenj grajščine Schönfeld pri Dhoršah nad Celovcem. Škode je dovolj. — Nemško katoliško društvo v Celovcu se je po robu postavilo zoper podiranje zgodovinskih ter pobožnih spomenikov sv. Trojice in sv. Florijana v Celovcu. Odposlalo je deputacijo k županu s prošnjo, naj se spomenika popravita in naj se stroški pokrijejo s pobiranjem prostovoljnih darov. — Z novim letom prične v Celovcu izhajati socialno-politični dnevnik „Kärntner Zeitung“ v knezoškofovi tiskarni sv. Jožefa. — Zgorela je Pamperlova vrtnarska hiša v Krivi Vrbi.

Na Kranjskem. V Šenčurju pri Kranju se je ustanovila podružnica kmetijske družbe. — Wolfvega slovarja je izišel 8. sešitek. — V Ljubljani se tiska službeni red za gasilce v slovenskem jeziku. — V Novem mestu je bil dobro obiskan kmetijski shod. Govorili so gg. Perko, dr. Poznik in Rohrman o hranilnicah, o mejnih pravdah in o ameriški trti. — Deželni glavar g. Oton Detela je dobil od svitlega cesarja red železne krone 3. vrste. — Trgovec Lojze Trček, rojen Kranjec, je nedavno v Berlinu umrl in Ljubljanskemu mestu volil 10.000 mark. — V Kostanjevici so ustanovili čitalnico. — Nova pošta se je odprla v Ortneku na kočevski železnici.

Na Štajerskem. Blizo sv. Lenarta v slov. goricah je sin nekega kočarja strelil na svojega očeta in ga hudo ranil, potem pa sam sebi vrat prerezal. — Sv. misijon so imeli v Ribnici na Pohorju. — V Šoštanj in Vitanju dobijo nemške šole. Tako hoče šolska oblast v Gradcu. Manjka samo še nemških otrok; pa znali si bodo pomagati in nalovili bodo slovenskih otrok, saj slovenski stariši so v tem oziru dovolj nespametni. Da otrok le nemško zna, si mislijo, potem mu sreča ne uide. Tega pa ne vejo, da se otroci v takih šolah tudi nemščine ne naučijo veliko, družega pa prav nič.

Na Primorskem. Nadvojvoda Franc Ferdinand se je nedavno mudil v Pulji in pohvalil avstrijsko mornarico. — Na Reki je v morje padel in utonil 80letni opat P. Bonaventura iz Banjaluke v Bosni. — „Edinost“ bo odslej nekako tako urejena, da bode prav za prav vsaki dan izhajala.

Po drugih deželah. Ministerstvo za deželno brambo hoče vojaško opravo, kakor čevlje, jermene, tornistre itd. naročiti pri malih obrtnikih. Več pové razglas v „Klagenfurter Zeitung“ št. 289 od dné 17. grudna 1893. Ponudbe morajo biti s 50 kr. kolekovane in se imajo do 30. prosinca poslati na ministerstvo za deželno brambo. — V Opatiji je umrl dr. Dokič, srbski ministerski predsednik. — Podrl se je most čez reko Ohio pri Louisvillu v Ameriki. Dvanajst ljudi je pri tej nesreči konec storilo. — V mestu Antwerpen je zgorela velika palača; škode je 5 milijonov frankov. — V Oseku na Hrvaškem je umrla neka gospa v starosti 116 let. — Vršijo se dogovori, da bi se poljski del avstrijske Šlezije odločil od škofije v Vratislavi na Pruskem in priklopil Krakovski škofiji. — V Pešti so zasačili celo zvezo ponarejevalcev denarja.

*) „Die Deutschen im Kampfe mit den Slovenen.“

Zahvala.

Podpisani se v imenu cele župnije zahvaljujejo očitno in prisrčno za sv. misijon, kterega so srečno obhajali večečasti misijonarji iz družbe Jezusove, gg. o. France Doljak in o. Mihael Tomazetič, v Dobrlivesi od 3. do 10. grudna t. l. Bog jim obilno plati ves veliki trud in neumorno gorečnost.

Proštovi župnijski urad Dobrlaves, dné 12. grudna 1892.

Jan. Ev. Marinič,
prošt in župnik.

Šimon Kurat, Šimon Faleš,
cerkvena ključarja.

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	4	75	5	95
rž	3	95	4	90
ječmen	3	90	4	90
oves	2	30	2	85
hejda	4	30	5	35
turšica (sirk)	3	20	4	—
pšeno	5	80	7	25
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	—	75	1	20
deteljno seme	—	—	—	—
grah	6	—	7	50

Sladko seno je po 3 gld. 50 kr. do 3 gld. 80 kr., kisló 2 gld. 60 kr. do 3 gld. 70 kr., slama po 2 gld. 10 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 60 do 64 kr. kila, maslo in puter po 95 do 105 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 30 do 33 gld. stari cent.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim častitim kupovalcem iz dežele in mesta, kakor tudi vsem svojim prijateljem in znancem

Fran Sadnikar,

trgovec z železnino. (Burgasse šte. 7.)

Veselo in srečno novo leto

voščim vsem svojim prijateljem, kupovalcem in kmetom; priporočam se tudi še v prihodnje za naklonjenost in naznanjam, da more vsakdo pri meni najcenejše in najboljše kupovati ter se bodem potrudil, vsakega prav pošteno postreči.

S spoštovanjem

Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom na starem trgu šte. 19.

(Pri „zlatem vencu“.)

V Zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu so prišle po večini v novi izdaji na svitlo naslednje knjige:

	Za ude, neude in po knjigarnah	Za družnike in po knjigarnah
A. Janežič-Anton Bartel: Deutsch-slovenisches Hand-Wörterbuch . III. natis	3 gld. — kr.	—
A. Janežič-Fr. Hubad: Slovensko-nemški slovar . III. natis	3 „ — „	—
Trdo vezan z usnjatim hrbtom, vsaki del 3 gld. 50 kr. (s pošto 15 kr. več.)		
A. Janežič-Sket: Slovenska slovnica . VII. izdaja. 1894.	1 „ 50 „	—
Dr. Jak. Sket: Slovenisches Sprach- und Uebungsbuch . Nebst Chrestomathie und Wörterverzeichnis. V. izdaja. 1893	1 „ 30 „	—
— Grundriss der slovenischen Grammatik mit Uebungsbeispielen, Gesprächen und deutsch-slovenischem Wörterverzeichnis	— „ 80 „	—
— Slovenska čitanka I.	— „ 80 „	—
— Slovenska čitanka II.	— „ 80 „	—
— Slovenska čitanka III.	— „ 80 „	—
— Slovenska čitanka IV.	— „ 80 „	—
— Slovenska čitanka V. in VI., II. izdaja	1 „ 60 „	—
Komel pl. Sočebčan: Kurzgefasste praktische Grammatik der slovenischen Sprache . Mit slovenisch-deutschem und deutsch-slovenischem Wörterverzeichnis, II. Auflage	1 „ 30 „	Za neude in po družnikih
Fr. Erjavac: Živali v podobah , I. zv. (domače in tuje žnoge živali)	— 80 „	1 —
— Živali v podobah , II. zv. (Ptice)	— 80 „	1 —
J. Parapat: Robinzon starši . S podobami. Drugi natis	— 45 „	— 60 „
J. Cigler: Kortonica . Povest. Nova izdaja	— 20 „	— 30 „
V. Podgorc: Domači zdravnik , po naukih g. župnika Kneippa	— 45 „	— 60 „
Dr. J. Sket: „ Kres “, leposloven in poučen list. Letnik 1883., 1884., 1885. in 1886., vsaki po znižani ceni	2 gld. — kr.	—

Hišo z gostilnico in kramarijo in nekolikim zemljiščem želi nekdo kupiti. Kdo, pové uredništvo „Mira“.

Oče naš, kteri si v nebesih itd.

v lepi sliki (podobi), ki je prej veljala 80 kr., se dobi zdaj za 40 kr. v bukvarni A. Rauneker-ja v Celovcu.

Naznanilo in priporočilo.

Čestitim gospodom duhovnikom po deželi s tem uljudno naznanjamo, da prevzame z novim letom v Celovcu na novo ustanovljena škofova tiskarna sv. Jožefa vse v naši tiskarni se nahajajoče **cerkvene tiskovine** v svojo last in razprodajo ter naj se torej od 1. prosinca 1894. l. naprej blagovoljno obračajo z naročili na te tiskovine naravnost na omenjeno novo tiskarno.

Pri tej priliki pa uljudno priporočamo vsem svojim somišljenikom in prijateljem, osobito slovenski duhovščini,

tiskarno družbe sv. Mohorja in knjigoveznico

s prošnjo, da nam i na dalje zvesti ostanejo in se blagovolijo zaupljivo obračati do nje z drugimi naročili. — **Razne knjige, molitvenike, uradne in pismene zavitke, spovedne listke, vizitnice, pisma za trgovce, račune, cenike itd., sploh vse v tiskarsko stroko spadajoče stvari**, bode naša tiskarna **točno in vestno ter po najnižjih cenah** izvrševala.

Zahvaljujoč se za dosedanjo naklonjenost, priporočuje se čestiti duhovščini in slavnemu občinstvu za obila naročila

z odličnim spoštovanjem udano

vodstvo tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Brinjevec!

Podpisani priporočá slavnemu občinstvu: pravi **natorni brinjevec** liter po 1 gld. 20 kr.; **staro slivovko** liter po 1 gld.; **fini namizni med** v plebatiškatljah po 5 kil franko 3 gld. 50 kr. Nadalje priporočá **fino dolenjsko vino** liter po 24 in 26 kr.; **isterski teran** liter po 23 kr.; **hrvatsko belo vino** liter po 23 kr. od 56 litrov naprej.

Egidij Jeglič,

trgovec in čebelar v Selu, pošta Lesce-Bled na Kranjskem.

Izborna zaloga
pristno-voščenih cerkvenih sveč, zvitkov itd.

Ivan-a Stelè-ta

v Kamniku na Kranjskem

priporočá se prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in gg. patronom cerkvenim v obilo naročevanje najrazličnejših

pristno-voščenih izdelkov.

Že nad 200 let obstoječi obrt jamči sigurno gledé na poštenost blaga in točnost v izvrševanju naročil.

Garantirano pristen brinjevec

prodaja **Anton de Gleria**, trgovec v Logatcu, v zavojih po 3 litre za 4 gld. 50 kr. proti poštnemu povzetju. Na debelo se daje še boljši kup.

KONJAK.

Ta iz krepkega, na lastnih goricah raščenege vina izvlečena Francovka je skušen pomoček za oživljenje dušnih in telesnih močij. Zoper protin, trganje, otrpenje udov, revmatizem pomaga čudovito in uteši bolečine. Ena steklenica velja 1 gld. 20 kr. Stari konjak je za stare ljudi in take, ki so bolni v želodcu, prava dobrota. Cena 1 gld. 50 kr. Kdor naroči 4 steklenice, se mu dá skrinjica zastoj in plača se na pošti voznina. Dobi se samo pri **Benediktu Hertl**-nu, graščaku na **Goliču** pri Konjicah na Stajerskem.

Kmetija na prodaj.

Sramsničnikova kmetija v Kamnu pri Zelučah na Dravi, v Celovškem sodnijskem okraju, ki ima zidano hišo z enim nadstropjem, veliko zidano gospodarsko poslopje, oboje v dobrem stanu, 22 oralov 1559 □ sežnjev njiv, 12 oralov 1312 □ sežnjev travnika, 42 oralov 513 □ sežnjev gozda in pašnika, vse skupaj, se prodá dober kup ter se lahko precej prevzame. Več pové dr. Janez pl. Vest, c. k. notar v Celovcu.

Odda se služba cerkovnika in organista

v Kapli pri Dravi na Koroškem. Oglasila naj se pošiljajo na cerkovno predstojništvo v Kapli pri Dravi.

Julij Ivanetič,

trgovec s tržaškim blagom
v Celovcu

„pri angelju.“ Št. Vidsko predmestje,
priporočá za praznike

svojo veliko zalogo špecerijskega, kolonijalnega in materijalnega blaga, po najnižjih cenah, zagotavlja pošteno in vestno postrežbo.

Natorna vina

rudeča in bela.

Tirolec, rudeč po 16 do 18 kr. **sicilijanec**, črn, (najboljše laško vino) po 20 kr., **bela vina** po 24 do 26 kr. liter. Za pristnost in trpežnost se jamči. Pošilja se v sodih.

Zaloga moke

iz I. Budimpeštanskega parnega mlina, vreče po 85 kil po izvirnih cenah.

Priporočam tudi svoje drugo **tržaško blago** in **žgane pijače** po nizkih cenah.

Kramarjem se daje še ceneje.

S spoštovanjem

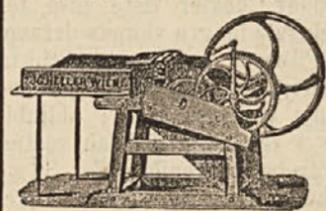
Amand Prosen,

v Celovcu, kosarske ulice šte. 24.

Službo cerkovnika (mežnarja)

išče 25 leten, oženjen mož, ki je to službo že tri leta opravljal. Njegov naslov se izvé pri uredništvu „Mira“.

Vsi stroji za kmetijstvo vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnice, vitle, trieure
čistilne mline za žito

rezalnice za krmo

samodejujoče

aparate proti peronosperi

tlačilnice za vino

tlačilnice za sadje

mline za sadje

predmete za kleti, sesalnice za vse namene, kakor v občo: vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo razpošilja v najnovejših, najboljših konstrukcijah

IG. HELLER, DUNAJ

2/2 Praterstrasse Nr. 78.

Bogato ilustrirani katalogi v nemškem in slovenskem jeziku zastoj in poštno prosto.

Najkulantnejši pogoji. — Jamstvo. — Stroji se dajo na poskušnjo.

Cene so se znova znižale! Prekupovalcem znaten popust!